

Ogólnymi celami proponowanego projektu są (1) wykazanie, że tradycyjnie rozumiana językowa wykładnia prawa jest w istocie czymś więcej niż się uważa, a mianowicie także kognitywną wykładnią prawa oraz (2) ukazanie konsekwencji zmiany perspektywy w tym zakresie.

Chociaż w ramach zachodniej tradycji prawnej istnieje wiele koncepcji tego, jak wykładnia prawa jest, lub powinna być dokonywana, w większości z nich szczególny status nadaje się wykładni prawa dokonywanej i uzasadnianej względami językowymi i kontekstem językowym wąsko rozumianymi. Ten rodzaj wykładni prawa jest różnie nazywany i opisywany w różnych krajach i różnych teoriach, ale jego wspólnym elementem jest traktowanie języka jako zjawiska rządzącego się własnymi specyficznymi regułami i całkowicie decydującego o przyjętej treści interpretowanego prawa. O ile pewna część kontekstu społecznego jest brana pod uwagę, gdy językowa interpretacja prawa zawodzi, o tyle zwłaszcza rola kontekstu kognitywnego w procesie wykładni prawa jest niedostrzegana przez prawników zarówno w teorii prawa, dogmatyce, jak i w praktyce.

Językoznawcy, którzy z pewnością są ekspertami w dziedzinie języka i interpretacji, opisując proces interpretacji i przypisywania znaczenia wyrażeniom językowym, rozróżniają konteksty językowe, socjokulturowe, społeczne, kognitywne i socjokognitywne. Wszystkie te konteksty nie mogą być w rzeczywistości rozdzielone, ponieważ są ze sobą silnie powiązane i tworzą nieskończoną liczbę warstw, które można przedstawić za pomocą metafory cebuli.

Dlatego też w projekcie zakłada się, że dla stworzenia zarówno deskryptywnych, jak i normatywnych adekwatnych teorii wykładni prawa konieczne jest poznanie i uwzględnienie mechanizmów rządzących ludzkim poznaniem, które są wyznacznikami kontekstu kognitywnego, oraz samego takiego kontekstu. Dzięki tej wiedzy można dowiedzieć się, w jaki sposób informacje są przetwarzane przez ludzi oraz zidentyfikować, jakie mechanizmy i zdolności poznawcze są wspólne dla ogółu ludzi (mogą one być podstawą konsensusu interpretacyjnego), które z nich mogą się istotnie różnić (mogą być źródłem sporów interpretacyjnych), które z nich są bardziej wiarygodne od innych (mogą wspierać lepszą interpretację), a które mogą wprowadzać w błąd (mogą sugerować gorszą interpretację). Wiedza taka może funkcjonować nie tylko na potrzeby uzasadnienia, ale może również odgrywać rolę heurystyczną. Kiedy twórca danej teorii interpretacji, a nawet sami interpretatorzy, są świadomi takich zjawisk i mechanizmów, jak efekty prototypowe i inne mechanizmy kategoryzacji, ramowanie, ucieleśnienie, metaforyzację pojęciową, przestrzenie mentalne, „blending”, heurystyki, semantyczne aspekty gramatyki i tak dalej, które zostały odkryte i nadal są badane przez psychologię poznawczą i językoznawstwo kognitywne, mogą tworzyć teorię interpretacji i samą interpretację w lepszy i bardziej świadomy sposób.

Dominujące wąskie rozumienie językowej wykładni prawa może powodować pewne istotne nieporozumienia i uniemożliwiać rozwiązanie niektórych istotnych problemów teorii i praktyki prawa. Porzucenie go na rzecz podejścia silniej uwzględniającego współczesną wiedzę o języku i poznaniu oraz włączenie tego nowego podejścia do teorii i kanonów wykładni pozwoli na uwzględnienie w wykładni prawa wielu zjawisk trudnych dotychczas do uwzględnienia przez prawników, takich jak zmienność języka w czasie i zmienność kontekstu. Umożliwiłoby to rozwiązanie wielu problemów, takich jak dychotomie typu: twórcza wykładnia prawa kontra odtwórcza wykładnia prawa, tekstualizm kontra intencjonalizm, a nawet częściowo aktywizm kontra sędziowski pasywizm.

Co jeszcze można zauważyć na tle obecnego stanu wiedzy, to także niedoskonałość dominującego dotychczas w naukach prawnych modelu stosowania prawa, jakim jest tzw. model subsumpcyjny lub sylogistyczny. Odkrycie roli kontekstu kognitywnego w wykładni prawa pozwoli wyjaśnić wątpliwości i charakter aktu tradycyjnie nazywanego "subsumpcją". Wówczas uwzględnienie kwestii kontekstu kognitywnego i jego interakcji z innymi kontekstami w procesie wykładni prawa może pomóc w opisanu rzeczywistych mechanizmów rządzących procesem stosowania prawa.